

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТАБІР – ВПЕРШЕ В УКРАЇНІ

20 серпня 2015 року на туристично-оздоровчій базі «Водограй» у Чинадієво Мукачівського району Закарпатської області відкрився «Європейський табір-2015» – інноваційний проект Конгресу національних громад України.

До Закарпаття приїхали 80 дітей-переселенців з Донбасу та 20 учасників міжнародних проектів «Джерела толерантності» та тренінгу «Будуємо мости замість стін» віком від 12 до 17 років.

Діти з різних куточків України та діти з сімей внутрішньо переміщених осіб знайомилися з європейськими цінностями, історією, культурою та традиціями, географією, релігіями, мовами, економічними та суспільно-політичними процесами інших країн, обговорювали проблеми та шляхи їхнього вирішення в українському суспільстві.

Мета проекту – сформувати стійкі навички поведінки дітей та підлітків на засадах концепції європейського виміру, яка полягає у впровадженні міжнародних стандартів, освіти та основ

спільних культурних цінностей на базі європейських традицій; формуванні навичок толерантної поведінки, поваги до відмінностей, дотриманні прав людини та фундаментальних свобод; співробітництві, розвитку можливостей жити в оновленому демократичному соціумі.

Ми ще будемо писати про табір, враження дітей та вихователів. Нині ж пропонуємо розмову автора ідеї табору – виконавчого віце-президента Конгресу національних громад України Йосифа Зісельса та директора табору, кандидата педагогічних наук Наталії Бакуліної.

Й. Зісельс. Як відомо, першим нашим великим проектом був табір «Джерела толерантності», започаткований 2002 року. В основу його концепції було покладено унікальну методика «занурення», що й нині не втратила своєї актуальності. П'ять років тому ми почали «експортувати» цю методика – щороку проводимо такі табори в Молдові та Грузії.

Війна внесла свої корективи в нашу роботу. Запрошення до табору дітей з родин переселенців мало на меті, по-перше, відпочинок від пережитого стресу – обстрілів, смертей, втрати рідних, по-друге, ми хотіли зробити свій внесок в адаптацію цих дітей до життя українського суспільства. Обравши для подальшого проживання Україну (а не Росію), ці люди зробили перший крок до, так би мовити, європеїзації конкретної родини. Тому ми взяли цих дітей у наші табори, щоб заспокоїти, попрацювати з ними, показати їм українське життя, показати, як ми живемо.

Відтак спочатку ми створили «Будуємо мости, а не стіни» тільки для дітей переміщених родин, а потім мені прийшла на думку ідея Європейського табору. Толерантність, над вихованням якої ми працюємо вже багато років, – це лише одна з європейських цінностей, це превентивна цікавість до іншого, повага і бажання знати і співпрацювати з представниками інших етносів, релігій, кольору шкіри тощо. Нині наша мета – не просто міжетнічна чи міжконфесійна толерантність, це толерантність інтегральна – повага до спільних принципів життя в сім'ї європейських народів.

Н. Бакуліна. В Європейський табір ми запрошували дітей 12–17 років, більшість серед яких складають діти з родин тимчасових переселенців, та також випускників наших проектів – табору «Джерела толерантності» і навчального тренінгу, який ми започаткували минулого року – «Будуємо мости, а не стіни». Ми вважаємо, що саме ці діти є носіями традицій і особливостей нашого проекту і зможуть допомогти дітям, які вперше будуть занурюватися в цю атмосферу і приймати основні принципи, основні традиції, включитися в цей процес, дуже важливий сьогодні для країни.

Й. Зісельс. Табір буде використовувати методика «занурення», але занурення буде не в життя національних громад, а в життя Європи. Тобто ми хочемо в маленькому співтоваристві створити атмосферу Європи, запровадити європейські правила життя. Допоможуть в цьому наші діти, які вже мають досвід перебування у «Джерелах толерантності» і будуть провідниками ідей табору і нашими помічниками. Для 80 дітей з Донбасу це будуть конкретне знайомство з альтернативною системою цінностей, нові знання, нові друзі, нові перспективи. Для дітей є важливим і те, в якій атмосфері проходять навчання і спілкування.

Н. Бакуліна. Що ми пропонуємо учасникам табору? По-перше, концептуальна ідея табору – європейський рівень в освіті. Наше завдання – створити такий навчально-виховний зміст, який буде занурювати в ці правила. І не просто правила, в які ми граємось, а правила життя, яких ми прагнемо. Тобто у програмі табору буде як зазвичай урочисте відкриття і закриття, а також тематичні дні соціального спрямування: демократія, вибори, екологія, освіта і культура, а ще тематичні заняття і різноманітні майстер-класи, спортивна програма. В межах екскурсійної програми ми хотіли б показати дітям не просто полікультурне Закарпаття, не просто географічну частину нашої України, яка дійсно є європейською, а познайомити їх з місцевими владними структурами, організаціями, установами, зустрітися, щоб вони могли безпосередньо поставити запитання, які стосуються їхнього життя, їхніх нагальних потреб. Також ми запланували волонтерські заходи у дитячому будинку Чинадієва та у будинку пристарілих села Кольчино, для того щоб наші діти залучилися до цієї діяльності, щоб вони зрозуміли, що все, що ти віддав, воно твоє, все що ти захочав, воно – зникло. І це буде їхній дієвий внесок у побудову нової української європейської держави. Говорити можна багато про Європу, але треба навчити молодь сталим нормам поведінки, сформуванню нового динамічного стереотипу їхнього мислення, усвідомлення себе громадянами нового покоління нової держави.

Й. Зісельс. Наприклад, на третій день заплановано вибори у парламент, який вирішуватиме питання табору, прийматиме рішення. Буде створено структури, які виконуватимуть ці рішення, і навіть вихователі дотримуватимуться рішень дитячого парламенту. Адже важливо зрозуміти, і цьому буде приділено велику увагу, що європейське життя відрізняється, скажімо, від євразійського, високим рівнем самореалізації людини, відтак ми намагатимемося сприяти формуванню можливостей для реалізації здібностей кожної дитини. В «Джерелах толерантності» ми завжди були уважні до кожної дитини, дивилися, на що вона здатна, які умови потрібні їй для того, аби розвинути свої здібності прямо в таборі.

У нас немає видатних талантів, які виступають на сцені, у нас немає тих, хто спостерігає, принципово всі танцюють, співають, ніхто не залишається осторонь.

Н. Бакуліна. В таборі немає покарань, але є система неформальних заохочень. Цього року ми підготували спеціальний документ – договір між дитиною і адміністрацією табору. Це офіційний документ, він має юридичну вагу, і діти розуміють, які правила необхідно виконувати, визначено права і обов'язки. В них закладено європейськість, відповідальність, самостійність. Важливо ще зазначити, що ми всі свої заходи плануємо з точки зору інтерактивності навчання, бо це саме і є одним із основних методичних принципів неформального виховання. Всі заходи відбуватимуться у формі дискусій, обговорень, круглих столів, моделювання і вирішення реальних ситуацій.

Й. Зісельс. Дуже важливо зазначити, що для участі в таборі необхідно пройти відбір. Діти мають виконати самостійну роботу – щось намалювати, написати про те, як вони розуміють європейське життя.

Н. Бакуліна. Крім конкурсу проводиться також співбесіда з нашими психологами, ми маємо знати мотивацію, зацікавлення, реакцію на співжиття в колективі. Сам дозвіл на участь у таборі має вигляд європейської візи.

Після закінчення табору кожний учасник отримає сертифікат про участь у проекті, і заохочення відповідно до того, які здібності діти змогли реалізувати.

Й. Зісельс. Ми не хочемо розлучатися з нашими дітьми надовго. В мережі Клубів толерантності, які ми розширимо, будемо спілкуватися з тими, хто цього захоче, до наступного року, коли плануємо повторити цьогорічний проект і навіть розширити його.

Н. Бакуліна. Хотіла би зазначити, що у нас дуже багато партнерських організацій, наших надійних друзів, з якими ми давно співпрацюємо, як на рівні вихователів, так і креативної групи, адміністративного складу. Це представники як різних національних громад України, так і різних громадських організацій, які займаються правами людини в Україні, демократичними ініціативами. Тобто діти, які будуть у нашому проекті, звісно зможуть взяти участь і в програмах наших партнерів.

Й. Зісельс. Ми йдемо простим шляхом: проаналізували європейську систему цінностей, вибрали, які можемо втілити у рамках методики «занурення» – демократія, вибори, екологія, європейська освіта, соціальна справедливість, культура, економіка Європи. Діти мусять відчувати як це працює, як живуть люди в Європі, які в них права, які в них обов'язки, і все відстежуватиметься і втілюватиметься кожного дня.

Ми будемо використовувати основні засади європейської культури, знайомити вихованців з античною естетикою, досягненнями середньовіччя і епохи Відродження, з сучасними аспектами європейського мистецтва. Тут важливо залучити дітей до співпраці. У нас немає фронтальних лекцій, дуже високий рівень інтерактивності, оскільки нам принципово важливо, щоб діти змогли самі вийти на певний рівень співпраці у таборі.

Важливим аспектом нашої роботи є створення комфортних умов проживання, бо маємо зробити так, щоб діти не були обтяжені проблемами побуту, отримували здорове харчування.

У нас великий досвід організації роботи, тож батьки спокійно довіряють нам своїх дітей. У нас дуже досвідчена команда вихователів, методистів, психологів. Вони приділяють увагу кожній дитині, люблять їх, стають прикладом сумління і поведінки, які охоче наслідують наші вихованці.

Надалі, у жовтні, планується здійснити проект «Будуємо мости, а не стіни» також для дітей з родин переселенців, які наступного року, ми сподіваємося, знову захочуть зустрітися з друзями в Європейському таборі.

Серед гостей табору будуть представники посольств держав – країн Євросоюзу, відомі громадяни нашої держави: політичні і громадські діячі, журналісти.

Сподіваємося, що ці зустрічі будуть змістовними і цікавими як молоді, так і дорослим.